

A Dél-Dunántúli régió agrárgazdaságának helyzetképe*

Horeczki R., Weber E.

Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar, Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola,
7622 Pécs, Rákóczi út 80.

BEVEZETÉS

Kutatásunk a Dél-Dunántúli régió gazdasági erőforrásainak feltárására irányul, melynek lényeges részét képezi az agrárgazdaság helyzetének, versenyképességének vizsgálata is. A régió gazdasági helyzetét jól tükrözi, hogy a régió gazdasági teljesítménye az Európai Unió fejlettségbeli besorolása (GDP érték) alapján a legutolsó 20 régió közé sorolható. A területével arányos teljesítményt csak az agrártermelés tud felmutatni a térségben. A kutatás első részeként egy helyzetfelmérést készítettünk, főként a *Központi Statisztikai Hivatal* (1991, 2000, 2005, 2010) adatai alapján, mely során a régió agrárpotenciálját mértük fel. Az agrárpotenciál gyengén kihasznált, mely a gazdaságszerkezetnek és a hiányos gazdaságpolitikai fejlesztéseknek köszönhető. A továbbiakban a meglévő erőforrások hatékonyságának növelését segítő eszközök, folyamatok feltárása, megtalálása a célunk.

A GAZDASÁGSZERKEZET VÁLTOZÁSÁNAK HATÁSA A RÉGIÓRA

A rendszerváltást követően a nagygazdaságok széttöredezése volt megfigyelhető a magyar agráriumban. Az ezredforduló után a korábbi folyamat mellett az egyéni gazdaságok száma is folyamatosan csökken. Az ország szinte minden térségében ez a kettős folyamat figyelhető meg, nem kivétel ez alól a Dél-Dunántúli régió sem. Annak ellenére csökkent a mezőgazdasági vállalkozások száma, hogy a társas gazdaságok száma növekedett az elmúlt 10 évben. A korábbi gyors szétaprózódást egy koncentrációs folyamat követi, mely már piaci alapokon nyugszik. (*Buday-Sántha, 2011*)

A vállalatszerkezet átrendeződése mellett a művelési ágak szerkezete is jelentősen átalakult. A gyepterületek visszaszorulása, illetve termelésből történő radikális kivonása tapasztalható, mely szorosan összefügg az állatállomány és takarmányszükséglet csökkenésével. A mezőgazdasági terület csökkenési üteme lényegesen meghaladja a szántóterület nagyságának mérséklődését. Ennek alapvető oka, hogy az Európai Unió által biztosított támogatások döntő többsége a szántóföldi növénykultúrák termelésére irányul. Dél-Dunántúl szőlő termőterületének csökkenése kisebb mértékű volt, mint az országos átlag és ez elsősorban a Szekszárdi és főleg a Villányi borok sikerének köszönhető. 2000-ről 2010-re a Villányi szőlőterületek nagysága nőtt is. A legnagyobb gondot a kivont területek minősége jelenti, hiszen ezeknek a területeknek a többsége a legjobb adottságú termőterületek közé sorolható (*Buday-Sántha, 2011*).

*A tanulmány a TÁMOP-4.2.1. B-10/2/KONV-2010-0002, A Dél-Dunántúli régió egyetemi versenyképességének fejlesztése projekt projekt, Dél-Dunántúl gazdasági erőforrásainak feltárása és fejlesztési lehetőségek meghatározása c. alprojekt keretében készült. Kutatás vezetője: dr. Buday-Sántha Attila

A DÉL-DUNÁNTÚLI RÉGIÓ TERÜLETÉNEK HASZNOSÍTÁSA

Dél-Dunántúl az ország kiemelt gabonatermesztő régiója, a gabonafélék és olajos magvak adják a vetésszerkezet több mint 80%-át. Ez döntően a kukorica nagyárnyú termelésének köszönhető. A gabonatermesztésben elért meghatározó szerep azonban nem csak a vetésterület nagy arányának, hanem az országos átlagot meghaladó termésátlagoknak és a kiváló termelési adottságoknak is tulajdonítható. Az olajosmagtermesztésben is kiemelkedő a régió, különösképp a repcetermesztésben, de a napraforgó sem elhanyagolható, mivel mindkét növény esetén a régió termésátlaga meghaladja az országos átlagot. A régió agrárgazdasági jelentőségét az is bizonyítja, hogy a már említett kedvező termelési adottságok miatt a térségben szinte minden növény eredményesen termelhető. A jó adottságok ellenére azonban a legtöbb növény termelése esetében jelentős visszaesés tapasztalható. Az egyik legnagyobb csökkenés a burgonyatermesztés esetén figyelhető meg, míg a takarmánynövények termesztésének változása hasonló az állatállományra jellemző tendenciákhoz. Zöldségtermesztésben a régió szerepe országos szinten nem meghatározó, a rendszerváltás óta a termőterület nagysága és hozama is folyamatos csökkenést mutat. A gyümölcsstermelést is ez a folyamat jellemzi és a szőlő- és bortermeles is csökkenő tendenciát mutat, de megyei szinten eltérések figyelhetők meg. Baranya megyében például a Villányi borvidék esetében ez egyáltalán nem jellemző. (*Buday-Sántha, 2011*)

A rendszerváltás után a növénytermesztéshez hasonlóan jelentős változások következtek be az állattenyésztésben is. A régióban főként szarvasmarha, sertés, juh és baromfitermesztéssel foglalkoznak. A Dél-Dunántúli régió szarvasmarha állományának és tehénállományának csökkenése meghaladta az országos átlagot. 1990 után az ország sertésleltészáma is radikálisan lecsökkent, ami a Dél-dunántúli állomány változásában is érzékelhető volt. A juhállomány esetében azonban a többi fajhoz képest eltérő tendencia figyelhető meg. A rendszerváltás után az állomány jelentősen csökkent, azonban 2005-re növekedés figyelhető meg, ami azonban nem volt tartható, és 2010-re ismét lecsökkent a juhállomány. A baromfifélék esetében is csökkenés figyelhető meg, azonban a többi állatfajhoz képest a baromfiak esetében volt a legkisebb mértékű a változás. 2010-re a rendszerváltás kori állomány 76,5%-a a jelenlegi állomány a régióban. Összefoglalóan a rendszerváltást követően Dél-Dunántúl gazdasági állatállománya 2010-ig az országos mértékben csökkent. Ugyanakkor Baranya megyében folyó sertésenyésztés és brojler hizlalás változatlanul országos jelentőségű. (*KSH, 1991, 2000, 2005, 2010*)

Összességében elmondható, hogy a Dél-Dunántúli régió agrárgazdasági fejlődése a rendszerváltás után lelassult, az agrártermelés visszaszorult, azonban a területével arányos teljesítményt még ma is csak az agrárgazdaság tud felmutatni, az agrárgazdasági potenciál a szétaprózott birtokstruktúra ellenére jelentős maradt. A régióban az agrárgazdaságnak fontos szerepe lehet az életszínvonal növelésében és a fejlődés elősegítésében, azonban a gazdaságpolitikai feltételek ennek érvényesülését nem teszik lehetővé. A piaci és termelési viszonyok változására az együttműködések és integrációs mechanizmusok megfelelő reakciók lehetnének, valamint régióinkban az ipari szektor hiánya, illetve csekély jelenléte is egyre inkább megköveteli, hogy nagyobb figyelmet fordítsanak az agrárgazdaságra.

IRODALOM

- Buday-Sántha A. (2011). Dél-Dunántúli régió kutatás, TÁMOP – 4.2.1.B – 10/2/KONV – 2010-0002, Munkaváltozat, PTE KTK Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola, Pécs.
- Központis Statisztikai Hivatal (1991). Területi Statisztikai Évkönyv, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Központis Statisztikai Hivatal (2000). Területi Statisztikai Évkönyv, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Központis Statisztikai Hivatal (2005). Területi Statisztikai Évkönyv, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Központis Statisztikai Hivatal (2010). Területi Statisztikai Évkönyv, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.

Levelezési cím:

Weber Erika

Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar

7622 Pécs, Rákóczi út 80.

Tel: 06-30-32-41-311

e-mail: w.erika87@gmail.com